

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**
**AJINIYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

“Tasdiqlayman”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
M.Ibragimov
06 2025 yil

Tabiat bilan tanishtirish metodikasi

fani boyicha

SILLABUS

Kuduzgi bo‘lim uchun

2-kurs

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar
Ta’lim sohasi: 110000 - Pedagogika
Ta’lim yo‘nalishi: 60110200 – Maktabgacha ta’lim

Nukus – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Maktabgacha ta'lim fakulteti

60110200 – Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	TBTM209
Yil:	2
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120-150
Ma'ruza	30-30
Amaliy mashg'ulotlar	14-16
Laboratoriya mashg'ulotlar	-
Seminar	16-14
Mustaqil ta'lim	60-90
Kredit miqdori:	9
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	o'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – Tabiat bilan tanishtirish metodikasi nazariyasi va metodikasining tarixiy asoslari talabalarni fanning mazmuni, umumiy o'qitish masalalari, texnologiyalari, o'qitish vositalari, shuningdek o'quv ishlarini tashkil etish, ta'lim-tarbiyaning uzviyligi, hamda o'qitishning xususiy metodlari haqidagi ma'lumotlar bilan tanishtirish.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1	Bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyatga o'rgatish
2	Nutq o'stirish metodikasi
3	Tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi
4	Maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etish

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatidan:

TN1	- maktabgacha ta'limda bolalarni tabiat bilan tanishtirishning nazariy asoslari va tabiat haqidagi bilimlarga ega bo'lishlari kerak;
TN2	- maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tabiat bilan tanishtirish haqida bilishlari lozim;

TN3	- maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish vazifalari va metod, vositalarini bilishlari kerak;
TN4	-maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish ish shakllarining va o'ziga xosligini bilishi kerak
	<i>Ko'nikmalar jihatidan</i>
TN5	-maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiat bilan tanishtirish mashg'ulotlarini rejalashtirish va tashkil qilish;
TN6	-maktabgacha yoshdagi bolalar bilan tabiat bilan tanishtirish mashg'ulotlarida ta'lim –tarbiyaviy ishlarni tashkil qilish;
TN7	- maktabgacha yoshdagi bolalarda tabiatda oddiy tajribalarni o'tkazishga o'rgatishni biladi

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M 1	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanining ilmiy-nazariy asoslari
M 2	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanini rivojlanish tarixi.
M 3	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi keng qo'llaniladigan metodlari va vositalari.
M 4	Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ekologik ta'lim olib borishning nazariy asoslari
M 5	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi o'qitishda pedagogik texnologiyalar
M 6	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi qo'llanilgan darsning o'ziga xos xususiyatlari.
M 7	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi o'qitishda o'qitish vositalaridan foydalanish
M 8	Tabiat monitoringini tashkil etish. Kuzatish – tabiat bilan tanishtirishning asosiy usullari sifatida.
M 9	<i>Ekologik tarbiya. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ekologik tarbiyalash mazmunining nazariy asoslari</i>
M 10	Bolalarni tabiat bilan tanishtirishda og'zaki metoddan foydalanish va uning mohiyati.
M 11	Tabiat bilan tanishtirishning amaliy metodi va tabiatshunoslikka oid o'yin turlari.
M 12	Tabiatda bolalar mehnatlari va ularni tashkil etish, texnologiyasi.
M 13	Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'lka tabiati bilan tanishtirishda ekskursiya mazmuni va turlari, tashkil etish metodikasi.
M 14	Tabiat bilan tanishtirish metodikasida ta'limiy o'yinlar
M 15	Turli yoshdagi bolalar uchun tabiat bilan tanishtirish metodikasi texnikasi va mashqlari
M 16	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi faninig rivojlanishida rus va g'arb pedagog-psixologlarini bola shaxsini shakllanishida tabiatning ahamiyati haqidagi pedagogik qarashlari
M 17	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi faninig rivojlanishida rus va g'arb pedagog-psixologlarini bola shaxsini shakllanishida tabiatning ahamiyati haqidagi pedagogik qarashlari. Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanini so'ngi yillarda olib borilgan pedagogik ishlar
M 18	Tabiat-bolalarni har tomonlama kamol topishida asosiy omil sifatida
M 19	Tabiat bilan tanishtirish dasturining mohiyati va tamoyillari
M 20	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarida tabiat bilan tanishtirish talablari
M 21	Ilq qadam davlat o'quv dasturida tabiat va atrof olam bilan tanishtirish mazmuni.
M 22	Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirishda tarbiyachi shaxsiga qo'yiladigan talablar.
M 23	<i>Tabiat bilan tanishtirishning ish shakllari</i>
M 24	MTTda tabiat bilan tanishtirishning mazmuni. MTTda tabiat bilan tanishtirish dasturining mohiyati
M 25	Tabiat bilan tanishtirishning bolalarni aqliy jahatdan o'sishiga ta'siri

M 26	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiat burchagini tashkil etish.
M 27	Turli yosh guruhlari bolalarini o'simliklar, hayvonlar va qushlarni parvarish qilishga o'rgatish texnologiyasi.
M 28	Er maydonchalarini tashkil qilish va ularning turlari.
M29	Tabiat bilan tanishtirish mashg'ulotlarini tashkil etishda rejalashtirishning ahamiyati.
M30	Tabiat bilan muloqot xarakteriga ega bo'lgan ijodiy o'yinlar
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanining ilmiy-nazariy asoslari
A2	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanini rivojlanish tarixi. Qadimgi qulyozmalarda tabiatni muhofaza qilish haqidagi masalalarni yoritilishi. Markaziy Osiyo olimlarining tabiatshunoslik va tabiatning inson hayotidagi roli haqidagi ilmiy meroslari.
A3	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi keng qo'llaniladigan metodlari va vositalari.
A4	Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ekologik ta'lim olib borishning nazariy asoslari
A5	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalar
A6	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi qo'llanilgan darsning o'ziga xos xususiyatlari.
A7	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi o'qitishda o'qitish vositalaridan foydalanish
A8	Tabiat monitoringini tashkil etish.
A9	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik ta'lim berishda mashg'ulot turlari
A10	Bolalarni tabiat bilan tanishtirishda og'zaki metoddan foydalanish va uning mohiyati.
A11	Tabiat bilan tanishtirishning amaliy metodi
A12	Tabiatda bolalar mehnatlari va ularni tashkil etish, texnologiyasi.
A13	Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'lka tabiati bilan tanishtirishda ekskursiya mazmuni va turlari, tashkil etish metodikasi.
A14	Tabiat bilan tanishtirish metodikasida ta'limiy o'yinlar
A15	Turli yoshdagi bolalar uchun tabiat bilan tanishtirish metodikasi texnikasi va mashqlari

Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'ulot (S)

S1	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi faninig rivojlanishida rus va g'arb pedagog-psixologlarini bola shaxsini shakllanishida tabiatning ahamiyati haqidagi padagogik qarashlari
S2	Tabiat bilan tanishtirish metodikasi fanini so'ngi yillarda olib borilgan padagogik ishlar
S3	Tabiat-bolalarni har tomonlama kamol topishida asosiy omil sifatida
S4	Tabiat bilan tanishtirish dasturining mohiyati va tamoyillari
S5	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarida tabiat bilan tanishtirish talablari
S6	Ilq qadam davlat o'quv dasturida tabiat va atrof olam bilan tanishtirish mazmuni.
S7	Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirishda tarbiyachi shaxsiga qo'yiladigan talablar.
S8	Tabiat bilan tanishtirishning ish shakllari
S9	Tabiat bilan tanishtirishning bolalarni aqliy jihatdan o'sishiga ta'siri
S10	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiat burchagini tashkil etish.
S11	Tabiat bilan tanishtirishning bolalarni estetik jihatdan o'sishiga ta'siri
S12	Tabiat bilan tanishtirishning bolalarni jismoniy jihatdan o'sishiga ta'siri
S13	Tabiat bilan tanishtirishning bolalarni axloqiy jihatdan o'sishiga ta'siri

S14	Terrariumda yashoxchilarni boqish
S15	Tabiat bilan tanishtirish ishlarini rejalashtirish va unga uslubiy rahbarlik

Mustaqil ta'lim (MT)

1	Seminar va amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy vazifalarini bajarish	40 - 50soat
2	Vaziyatli masalalar (kazuslar) tuzish	5 - 10soat
3	Berilgan manbalarni tarjima qilish	5 - 10 soat
4	Berilgan mavzularga oid esse yozish	5 - 10soat
5	Anjumanga tezis tayyorlash	5 - 10 soat
6	Berilgan mavzu boyicha kurs ishini bajarish	0-0

Asosiy adabiyotlar

1	X.Xaydarova, Z.Bahodirova, Sh.Yakubjonova. Ekologiya o'qitish metodikasi.2009 y.
2	Ismoilov A., Axdtsov P. Ekologik ta'lim-tarbiya.T.1997
3	Sh.A.Sodiqova, M.A.Rasulxo'jaeva Bolalarni tabiat bilan tanishtirish metodikasi. T.2013
4	Ермаков Д.С., Зверев И.Д., Суравегина Н.Т. Учимся решать экологические проблемы: Методическое пособие для учителя: М: школьная пресса 2002
5	Xasanboeva, O.U. va boshq. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. T.: 2012

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Sh.M.Mirziyoev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar /Sh.M.Mirziyoev.-Toshkent: O'zbekiston, 2017.-104b.
2	Sh.M.Mirziyoev. «Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligini garovi» O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagı ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr / Sh.M.Mirziyoev- Toshkent O'zbekiston, 2017y-48 b.
3	Sh.M.Mirziyoev. «Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz». Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2016 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlagan nutqlari o'rin olgan. / Sh.M.Mirziyoev-Toshkent O'zbekiston, 2017y-488 b.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni

1	O'zbekiston. Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami 2017y. 6-son, 70-modda).
2	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi «O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida»gi PF-6108-son farmoni

Axborot manbalari

1	www.tdpu.uz
2	www.pedagog.uz
3	www.ziyounet.uz
4	www.edu.uz

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baxo olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritma olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yul kuymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati xaqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;

- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa; mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan,
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy axamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga tugri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baxo olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xakida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yul qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi xollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baxolanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashgulotlarga tayorgarlik kurilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashgulotlarga doir xech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- Fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	R.Aleuova, pedagogika fanlari nomzodi, dotsenti
E-mail:	<u>aleuova-78@mail.ru</u>
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi NDPI «Maktabgacha ta'lim» kafedrası
Taqrizchilar:	Ajiniyoz nomidagi NDPI «Maktabgacha ta'lim» kafedrası dotsenti L.Ibragimova Ajiniyoz nomidagi NDPI «Maktabgacha ta'lim» kafedrası katta o'qituvchisi (PhD) G.Torebekova

Mazkur sillabus institut o'quv-metodik Kengashining 2025 yil «28» 06
11 - sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus «Maktabgacha ta'lim» kafedrasining 2025 yil «25» 06
11 -sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshligi

A.Abdiev

Fakultet dekani

M.Allamberganova

Kafedra mudiri

G.Jumasheva

Tuzuvchi

R.Aleuova